

خاطره

فتح خرمشهر و تغییر معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی

ربودن آخرین برگ برنده صدام

■ غلامحسین بهبودی

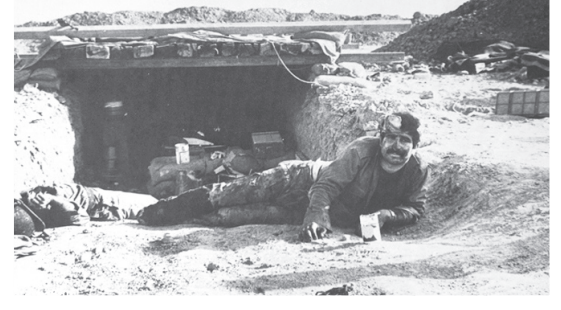
خرمشهر در سوم خرداد ۱۳۶۱ آزاد شد. رهایی این شهر در کنار آزادی حدود ۵ هزار و ۴۰۰ کیلومتر مربع از خاک کشورمان، منجر به تغییر معادلات منطقه‌ای شد و پیام‌های بسیاری را به جهان آن روز مخابره کرد. در سال‌وز این واقعه تاریخی نگاهی به برخی از این تحولات و همچنین بازتاب فتح خرمشهر در رسانه‌های بین‌المللی می‌اندازیم.

۱- با فتح خرمشهر چهره طرف پیروز جنگ کاملاً تغییر کرد. تا قبل از خرمشهر هر چند ایران طی سه عملیات بخش‌هایی از خاک کشورمان را آزاد کرده بود، اما موقعیت سقوط الجیشی خرمشهر و اهمیت این بندر به لحاظ اقتصادی و سیاسی باعث می‌شد تا در معادلات نظامی تسلط بر این شهر وزن بیشتری داشته باشد. در پایان جنگ نیز وقتی که بعضی‌ها تک‌های خود را به اجرا گذاشتند، یکی از اهداف اصلی‌شان، اشغال مجدد خرمشهر بود تا در مذاکرات پس از برقراری آتش بس، دست برتر را داشته باشند که البته در تصرف دوباره خرمشهر ناکام ماندند.

۲- تغییر روحیه ود سمت در گیری پس از فتح خرمشهر کاملاً مشهود بود. به قول شهید چمران خرمشهر به غرور جوانان ایرانی گره خورده بود و تا زمانی که این شهر در اشغال دشمن بود، کسی در ایران از پیروزی سخن نمی‌گفت و در آن سو نیز بعضی‌ها به رغم شکست‌هایی که در سه عملیات ثامن‌الامنه(ع)، طریق‌القدس و فتح‌المبین خورده بودند، هنوز خود را بازنده میدان نمی‌دانستند.

۳- با فتح خرمشهر چهره‌های طرف پیروز جنگ کاملاً تغییر کرد. تا قبل از خرمشهر هر چند ایران طی سه عملیات بخش‌هایی از خاک کشورمان را آزاد کرده بود، اما موقعیت سقوط الجیشی خرمشهر و اهمیت این بندر به لحاظ اقتصادی و سیاسی باعث می‌شد تا در معادلات نظامی تسلط بر این شهر وزن بیشتری داشته باشد. در پایان جنگ نیز وقتی که بعضی‌ها تک‌های خود را به اجرا گذاشتند، یکی از اهداف اصلی‌شان، اشغال مجدد خرمشهر بود تا در مذاکرات پس از برقراری آتش بس، دست برتر را داشته باشند که البته در تصرف دوباره خرمشهر ناکام ماندند.

۴- از دست رفتن وجهه صدام در بین کشورهای عربی از دیگر دستاوردهای فتح خرمشهر بود. صدام که سعی داشت جنگ خود با ایران را به یک تضاد عربی

یک افسر بخشی خود را تسلیم رزمندگان ایرانی کرده‌است

چراکه برگ برنده‌ای به نام خرمشهر داشتند و به همین خاطر نیز صدام در رجزخوانی‌هایش پس از عملیات فتح‌المبین گفته بود که ایرانی‌ها

د

تا قبل از اینکه ایران بتواند خرمشهر را پس بگیرد، همواره در رسانه‌های خارجی از عراق به عنوان طرف پیروز جنگ نام برده می‌شد، اما آزادسازی خرمشهر این نگاه را به کلی تغییر داد. ایران در جبهه حساس و استراتژیک جنوب سه مرزهای بین‌المللی رسید و از همان زمان زمزمه‌ها برآی ورود عن قریب رزمندگان به داخل خاک عراق به گوش رسید

جدول

ارتباط با ما ۰۹۰۰۲۳۰۸۸۵

خاطراتی از روز آزادسازی خرمشهر در گفت‌وگوی «جوان» با یک رزمنده حاضر در عملیات الی‌بیت‌المقدس

کلاهخودهای رهاشده، سند شکست دشمن در خرمشهر بود

د

رزمنده‌هایی که در لحظات اولیه به حاشیه ا روند رسیده بودند، می‌بینند آنجا پر از کلاهخودهای آهنی و اسلحه نیروهای دشمن به صورت انبوه روی زمین ریخته شده است. عراقی‌ها این اجسام سنگین و حتی لباس‌های‌شان را درمی‌آورند تا راحت‌تر روی آب شناور شوند. رزمنده‌های مابه نیروهای دشمن که در داخل آب شنا می‌کردند، شلیک نمی‌کردند...

گویا فرماندهان بعضی با قیلق از مهلکه فرار کرده بودند. صحنه اسارت دسته جمعی نیروهای دشمن هم از صحنه‌های واقعاً تاریخی روز سوم خرداد ۱۳۶۱ است. اسارت یک‌جای ۱۹ هزار نیروی دشمن باعث شده بود تا وسایل نقلیه موجود در منطقه کفاف انتقال این تعداد اسیر را ندهد. بنابراین شهید حسن یاقری دستور داد تا تمام انبویوس‌ها و کامیون‌های شهرهای خوزستان به خرمشهر بیایند و اسرا را با خود حمل کنند.

یک سؤال برای خود من مطرح بود که کسی از قبل پیش‌بینی این همه اسیر را نمی‌کرد، اسرا در همان لحظات اولیه در کجا نگهداری می‌شدند؟

«پستگاه حسینییه» در جاده اهواز و تقریباً در ۳۸کیلومتری خرمشهر قرار دارد. آنجا یک اردوگاهی برای اسکان موقت اسرا در نظر گرفته شده بود. ابتدا اسرای عراقی را به آنجا بردند تا سرفرصت محل نگهداری دائمی‌شان مشخص شود. بعد اسرا را به گروه‌های مختلف تقسیم کردند و هر گروه را به یک اردوگاه در شهرهای مختلف فرستادند.

شما وقتی وارد خرمشهر شدید با چه صحنه‌هایی روبه‌رو شدید؟

همه خانه‌های شهر یا کاملاً ویران شده یا آسیب دیده بودند. حتی یک خانه هم سالم نمانده بود. یک نکته کمتر گفته شده اینکه بعضی‌ها تمام وسایل خانه‌های مردم را غارت کرده بودند. این صحنه بخشی به خاک دشمن منتقل شده بود. بخشی هم به سنگر بعضی‌ها برده شده و به عنوان وسایل راهی استفاده شده بودند. حتی در بعضی از سنگرها، وسایل خانه‌های مردم را می‌دیدیم که از سسوی بعضی‌ها بسته‌بندی شده بودند. به این معنی که می‌خواستند آنها را به عنوان کادو یا سوغات با خودشان ببرند که البته فرصت این کار را پیدا نکرده بودند.

گویا شما یک مدتی هم در خط پدافندی خرمشهر بودی؟

بله. مدتی بعداز فتح خرمشهر، خط پدافندی این شهر یکسال دست بچه‌های همدان بود. آن زمان لشکر انصارالحسین(ع) تشکیل شده بود و ما در گرما و سرما در این خط پدافندی حضور داشتیم. من هم به عنوان فرماننده محوره‌های عملیاتی، مسئولیت حفاظت از شهر را برعهده داشتم. حوزه استحفاظی ما از غرب جزیره مجنون تا سه راهی رود کارون بود. در زمان حفاظت از خط پدافندی خرمشهر، شهدا و مجروحان زیادی دادیم. ۷۳ نفر از بچه‌ها شهید و ۱۴۲ نفر مجروح شدند. من از غائله خلق عرب(قبل از شروع جنگ) در خرمشهر بودم، زمان فتح آن حضور داشتم و این توفیق هم نصیب شد که پس از آزادی شهر در خط پدافندی آنجا باشم.

	۷		۹		۲	
	۶		۲		۸	
	۹					
		۵	۸	۱		۴
		۴		۷	۳	
		۷		۶	۱	
			۵	۹		
۱					۶	
	۳		۷		۸	

۶	۷	۱	۵	۸	۴	۸	۱	۷	۵
۷	۴	۸	۱	۵	۷	۵	۱	۴	۸
۸	۱	۷	۴	۸	۱	۵	۷	۴	۸
۷	۴	۸	۱	۵	۷	۵	۱	۴	۸
۵	۱	۷	۴	۸	۱	۵	۷	۴	۸
۴	۸	۱	۷	۴	۸	۱	۵	۷	۴
۸	۱	۷	۴	۸	۱	۵	۷	۴	۸
۷	۴	۸	۱	۵	۷	۵	۱	۴	۸
۵	۱	۷	۴	۸	۱	۵	۷	۴	۸
۴	۸	۱	۷	۴	۸	۱	۵	۷	۴

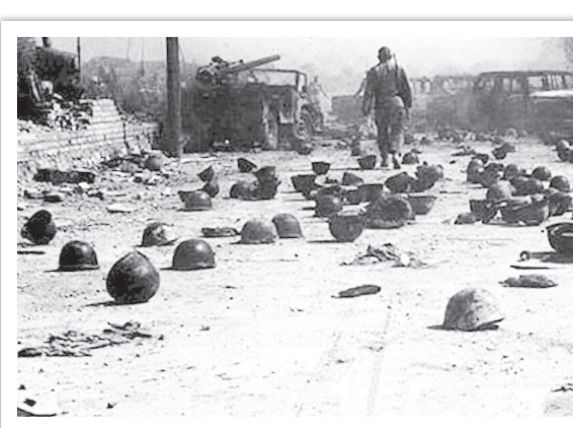
به دستور شهید باذری انبویوس‌ها و کامیون‌های اسرا پس از آزادسازی خرمشهر رفتند

■ علیرضا محمدی

عصر روز سوم خرداد ۱۳۶۱ تعداد زیادی کلاهخود آهنی در حاشیه رودخانه ا روند افتاده بود. این کلاهخودها متعلق به سربازان و افسران بعضی بود که سراسیمه خود را به آب رودخانه می‌انداختند تا بتوانند از مهلکه خرمشهر فرار کنند. آنها که شعار «جنتا لنبقی» را روی باقیمانده دیوارهای این شهر می‌نوشتند، حالا حتی وقت نداشتند به پشت سر‌شان نگاه کنند و به امید رهایی خود را به آب‌های خروشان ا روند می‌سپردند. رودخانه‌ای که ادعای مالکیت آن یکی از دلایل اصلی صدام برای شروع جنگ تعمیلی بود. حاشیه ا روند در آن روز‌ها ناگفته‌های زیادی در خود داشت؛ از نصرت و پیروزی و از ذلت دشمنی که مانند تمامی متجاوزان به این سرزمین، سرنوشتی جز مرگ و نهایتاً فرار نیاافتند. سردار رضا میرزایی از رزمندگان حاضر در عملیات الی‌بیت‌المقدس در گفت‌وگو با ما خاطراتی از آن روز‌ها را بیان می‌کند. میرزایی هم در فرونشاندن غائله خلق عرب به خرمشهر اعزام شده بود هم در فتح این شهر حضور داشت و هم پس از آزادی آن مدتی مسئول خط پدافندی این شهر بود.

خرمشهر را هم به عربی «محره» گذاشته بودند، ولی انبوه فرار‌های و همین‌طور حدود ۱۹ هزار اسیری که در روز سوم خرداد دادند، نشان داد که چه کسی می‌ماند و چه کسی می‌رود. **چه صحنه‌های دیدنی دیگری از لحظات شکست دشمن و پیروزی رزمندگان در خاطر دارید؟**

در یک صحنه دیگر، یک بالگرد عراقی آمده بود تا فرماندهان بعضی موجود در خرمشهر را با خود ببرد. شهر محاصره شده بود و دشمن به خاطر اینکه فر مانده‌اش به دست نیروهای ایرانی نیفتند، این بالگرد را برای انتقال آنها فرستاده بود. برای همین منظور یک سبد زیر این بالگرد با طناب بسته بودند. رزمنده‌ها از هر طرف به سمت این بالگرد شلیک می‌کردند. عاقبت بالگرد که مورد اصابت قرار گرفته بود، چند بار دور خودش چرخید و سقوط کرد. بعد

کلاهخودهای سربازان فراری عراقی در منطقه عملیاتی الی بیت‌المقدس

از آن عبور کنند و به خاک عراق برسند. خیلی از فراری‌ها در آب غرق شدند و جناز‌های‌شان روی آب شناور ماند. رزمنده‌هایی که در لحظات اولیه به حاشیه ا روند رسیده بودند، می‌بینند آنجا پر از کلاهخودهای آهنی، اسلحه، فانوسقه و خلاصه هر جسم سنگینی که مانع شناکردن بود، به صورت انبوه روی زمین ریخته شده است. عراقی‌ها این اجسام سنگین و حتی لباس‌های‌شان را درمی‌آوردند تا راحت‌تر روی آب شناور شوند. جالب‌است که رزمنده‌های ما به نیروهای دشمن که در داخل آب شنا می‌کردند، شلیک نمی‌کرد. اجازه می‌دادند خودشان را نجات دهند. حتی بعضی از عراقی‌ها را که داشتند، غرق می‌شدند نجات می‌دادند.

شما هم با صحنه حاشیه ا روند روبه‌رو شدید؟

من بعد از فرار دسته جمعی نیروهای دشمن به

بعضی‌ها بخشی از وسایل خانه‌های مردم خرمشهر را به سنگر‌های‌شان برده و برای آسایش‌شان از آنها استفاده می‌کردند. حتی در بعضی از سنگرها، وسایل خانه‌های مردم را می‌دیدیم که از سوی بعضی‌ها بسته‌بندی شده بودند. به این معنی که می‌خواستند آنها را به عنوان کادو یا سوغات با خودشان ببرند که البته فرصت این کار را پیدا نکرده بودند

طراح:علیرضا سجادی فر ■ شماره ۷۳۱۲

جدول سودوکو

ارقام تا ۹ را طوری قرار دهید که

در هر ردیف، ستون و مربع‌های

کوچک سه در سه فقط یک بار

به کارروند.

جدول کلمات متقاطع

■ پاسخ جدول شماره ۷۳۱۱

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۵	۱۰	۱۵	۱۱	۱۴	۱۰	۱۵	۱۱	۱۴	۱۰	۱۵	۱۱	۱۴	۱۰
۲	۶	۱۱	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳
۳	۷	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴
۴	۸	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵
۵	۹	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲
۶	۱۰	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳
۷	۱۱	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸
۸	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹
۹	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶
۱۰	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷
۱۱	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸
۱۲	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴
۱۳	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵
۱۴	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲
۱۵	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳	۱۸	۱۴	۱۹	۱۵	۱۶	۱۲	۱۷	۱۳